

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naručnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

„Slovenski Gospodar“ prične z novim letom svoj XVII. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki, društveniki „Tiskovnega društva“ so prošeni, da mu zvesti ostanejo še znaprej ter naročbo svojo ob pravem času ponovijo in listu pridobijo novih naročnikov. List bode izhajal s prilogami in stane za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrto leta 80 kr. Stare naročnice prosimo zaradi polajšanja našega dela dosedanjo tiskano addresso na poštno nakaznico prilepiti, ali pa vsaj tisto številko nam naznaniti, katera se na vsakej adresi na desni strani tiskana nahaja.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Božič.

Zopet obhajamo veseli spomin na sveto noč, ki nam je rodila Božiča, preljubeznjivega Jezusa v Betlehenskem hlevi. Sam božji Sin prišel je k nam na zemljo v bornej človeškej podobi, da poišče nas, zgubljene ovce, da nakloni milost nebeskega očeta nam, zgubljenim sinovom in hčerim, spravi z Bogom nas, uboge grešnike ter nam dodeli blaženi mir. Njegov prihod so angelji z veseljem naznanjali: Slava Bogu na višavah in mir ljudem blage volje. In res, vsak človek blage volje se raduje angeljskega petja in rad sprejme mir, kojega mu Jezus ponuja!

Mir razločujemo mnogovrstni. Najblaženejši, najpotrebnejši pa je mir z Bogom. Sreča velika za človeka je, da ga sedaj, ko je ljubeznjivi Božič prišel k nam in svet odrešil, tudi najleži vsak dosegne. Treba mu je le spoznati in priznati svoje pregrehe, zmote, slabosti in se ponižno potožiti namestniku Gospodovemu ter prejeti sv. odvezo. Sprava z Bogom je do-

gnana in mir sklenjen v presvetem zakramentu Rešnjega telesa — mir najblaženejši, najpotrebnejši. Blagor jim, ki so se v adventnem času zanj potrudili!

Težavneje doseči je mir z ljudmi, najtežavnejše pa je mir s sosednimi državami in narodi ohraniti, zlasti če so ti krivični, pohlepni, predrzni in ošabni.

Tukaj je treba časih mnogo potrpljenja, zatajevanja, da se mir ohrani. Časih pa terja pravica obrambe in tedaj se blaženi mir sprevrže v borbo za resnico in pravico, časih nastopi krvav boj.

Avstrija uživa sedaj mir s vsemi državami sosednimi pa časih ta mir uže kar samo za eno nit visi. Zvedelo se je tote dni, da je v ohranitev miru v Evropi sklenolo naše cesarstvo zvezo z nemškim do 15. oktobra 1884. Pravijo še, da je zveza podaljšana do 15. oktobra 1894.

To bi toraj kazalo, da nam je mir zagotovljen še kakih 12 let. Pogoji so: mi pomagamo nemškemu cesarju, če bi mu hoteli Francozi vzeti Alzacijo in Lorensko, Nemci pa nam, če bi Italijani nameravali pograbit Tirolsko in Primorje, Turki ali Rusi, Srbi, Črnogorci pa Bosno in Hercegovino.

Ta zveza je do sedaj res ohranila mir v Evropi. Bode li pa močna dovolj mir še dalje ohraniti morebiti celih 12 let, to je sedaj še le Bogu samemu znano! Vsakako pa imamo skrbeti, moliti in Boga prositi, da v našem cesarstvu blagi čas miru porabimo v to, da doma med raznimi narodi in stanovih naredimo spravo in porazum na podlagi pravičnosti in odkritosrčno povsod priznane enakopravnosti. Potem se nam ni bati nobenih sovražnikov. Doma dobro urejeni in vseskozi pravični narodom in svetej Cerkvi dobimo vselej dovolj zanesljivih zaveznikov pa tudi blagoslov iz nebes nas ne zapusti!

Desterniški.

Nekaj važnega v zadevi slovenskih prošenj.

(Iz Šmarijskega okraja.)

V zadnji številki „Gospodarja“ brali smo, da so naši nasprotniki z nova nalovili čez 40 prošenj. Sicer jim to tako ne bo nič pomagalo, a vendar tudi Slovenci pri takem živahnem delovanju nemškutarjev ne smemo rok križem držati.

Slovenci vemo, da se sedaj bije odločilni boj med narodno in nemškutarsko stranko. Ako si to leto priborimo slovenskih paralelk na gimnazijah v Mariboru, v Celji in v Ptuji, dalje slovenski učni jezik na učiteljski v Mariboru in popolno enakopravnost slovenščine v sodnijah, storili smo s tem jako velik korak do popolne zmage. Ako smo to dosegli, potem sežemo na ljudske šole, in si moramo med drugim priboriti tudi slovenskih ljudskih šol po naših mestih, kjer se slovenska deca brezobzirno ponemčuje.

In kdo bi ne upal na našo zmago! Na naši strani je pravica, in mi tudi nečemo nikomur krivice delati; Slovenci odposlali smo zelo številnih prošenj za popolno enakopravnost slovenščine; državni zbor nam je tudi prijazen. Nemški liberalci vse to dobro vedo in upajo našo zmago le še s tem zabraniti, da lovijo in državnemu zboru odpošiljajo nam nasprotna prošnja.

Nalovili so jih res uže precej veliko število. A kako in kake vrednosti? Naši poslanci bodo morali o svojem času nemškutarsko zvičajnost natanko razkriti in dokazati in tako liberalce popolnem pobiti. K temu pa treba dokazov.

1. Slovenci nismo nikomur tiskanih prošenj vsiljevali, kakor nemški liberalci, ki so vsakej srenji svojo prošnjo po pošti v podpis poslali.

2. Sploh nikdo ne more trditi in dokazati, da je le ena slovenska prošnja na zvijačen način pridobljena. Nemški liberalci pa so malo ne vse prošnje zgoljufali. To pričajo številni protesti in preklici v „Gospodarji“ in nekateri tudi v „Südst. Post“. Močno je želeti, da odbor Slov. društva vse te preklice itd. zbere in jih dr. Vošnjaku v porabo pošlje.

3. Nasprotna prošnja so večkrat samo od župana kake srenje podpisane, da toraj odborniki zá-nje niti vedeli niso, n. pr. v občini celjske okolice itd. Večkrat so ti župani in sploh podpisani še trdi Nemci, ki nikakor nimajo pravice v imenu Slovencev govoriti. Tudi srenje so nektare čisto nemške, n. pr. Strass. Slov. društvo naj bi tudi vse to proizvedelo, da bodo naši poslanci imeli vse potrebne dokaze na razpolago.

4. Nemškutarske prošnje so pa uže zarad tega neveljavne, ker naših sodnij in šol nihče

ne bode „sloveniziral“, in torej Nemci in sploh vsi s slovenskim uradovanjem nezadovoljni ne bodejo imeli nobenih neprilik trpeti.

To so glavne točke, po katerih se naj Slov. društvo in naši poslanci blagovoljno ravnajo.

Vendar to še ni vse. Vsi rodoljubi so prošeni, da poizvejo in Slov. društvu natanko obznanijo, kako so nemškutarji najnovejše prošnje nalovili, in da po mogočosti skrbijo, da zapejljani Slovenci svoje podpise javno prekličejo.

Gledati nam je pa tudi treba, da dobimo še več slovenskih prošenj. V ta namen naj bi Slov. društvo nemudoma vsem poverjenikom, pa tudi drugim odličnim narodnjakom zastonj doposlalo tiskanih prošenj za nabiranje podpisov. To je posebno treba po vseh naših mestih, trgih in sploh v vseh občinah, ki so odposlale nasprotna prošnja.

Dne 26. decembra se bo obhajal v Celji 2. občni zbor Slov. društva, kjer bo tudi g. dr. Vošnjak slovenskim volilcem o svojem delovanju v državnem zboru poročal. Naj bi tudi pri tej priliki vsi navzoči podpisali posebno prošnjo do državnega zbora.

Na tak in enak način se da še veliko slovenskih prošenj nabrati. Toraj živahno na delo!

Gospodarske stvari.

Listje in šilovje, kolike je vrednosti za gozde.

II. Če se že hlevni gnoj popolnoma ne da z umetnimi gnojili ali vsaj težko nadomestiti, tako je to pri gozdni nastelji popolnoma nemogoče. Stelja ima torej iz navedenih vzrokov visoko vrednost za gozd, pa le za gozd sam, ne pa tudi za polje. Temu nasproti je pa še mnogo kmetovalcev, kateri menijo, da je gozdna stelja za polje prav posebne vrednosti. Gozdna stelja je prvič gledé njenih pepelnih delov drugič pa tudi gledé njene sposobnosti, da more tekoče živalske izločke vse sprejemati daleč za slamno steljo. Izjemka so tukaj vsakako mahovi, ki pa pri napravljanju stelje, ako pod tem napravljanjem ne razumevamo ravno grabljenja stelje, manj v poštev pridejo. Da se pa z listjem in šilovjem razun rudninske hrane rastlinam tudi še veliko družih delkov, ki so pa za gospodarstvo skoraj brez vsake vrednosti ne pa za gozd, pograbi in gozdu na škodo odtegne, to je vsakemu umnemu kmetovalcu zadosti znano.

Kakoršna je z vrednostjo stelje, ravno taka je pa tudi z gnojno vrednostjo, ki se je iz gozdne stelje napravil. Ako gnojno vrednost cenimo po tem, kolikor ima fosforovne kisline in kalija na primer slama ali listna stelja v sebi, tako bomo našli, da ima 100 težnih delov ječmenove, ovsene, ržene in pšenične slame

poprek 2:2 delov fosforove kisline in 7:9 delov kalija v sebi, med tem, ko ima stelja, ki na primer iz hrastovega ali bukovega listja obstoji, 3 dele fosforove kisline, pa le 2:9 težnih delov kalija v sebi. Cena teh dveh sort stelje stoji toraj v prilični razmeri kakor 5:12. Pa tudi vodena vsebina steljnih tvarin se mora tukaj v poštev jemati, kar potem njeno gnojno vrednost še bolj zmanjšuje. Če se gozdu stelja jemlje, se s tem tudi narast lesa izdatno zmanjšuje. Skušnje so namreč pokazale, da gre pri bukovem gozdu, ki je 120 let star in kateremu se vsako leto listje za steljo izgrabi 40% lesne narasti v zgubo, če se mu pa vsako drugo leto, 39%, vsako tretje 24%, vsako četrto 20%. Pri igličastem lesovju je ta zguba za polovico manjša.

Žganjica je škodljiva pa ne vsakšna v jednakej meri. Najmanje škoduje človeškemu in živinskemu telesu drožena žganjica, ker ima najmanje škodljivih tvarin v sebi, najškodljivejša pa je tista, ki je iz krompirja žgana. Zastran škodljivosti vrstijo se žganjice tako: 1. drožena, 2. iz gruškoveca, 3. iz jabelčnice in tropin 4. iz sladkorne pese, 5. iz žita, 6. iz krompirja žgana. Ta je pravi „šnops“ smrdljivec in škodljivec.

Zoper opeklina pomaga zmes napravljena iz putra in jajčevega želčaka ali rumenjaka. Zmes se na rutico namaže in potem na opekline položi in obveže.

Sejmi na Kranjskem 28. dec. Dob, Mirna peč, 31. dec. Kočevje, Zagorje, na Koroškem 27. dec. Labod, na Hrvatskem, 28. dec. Koprivnica.

Dopisi.

Iz Maribora. (Volitve — župan — most — čitalnica.) Pri volitvah za mestni zastop zo koroščaki šuntali zoper druge Nemce s tem, da so jih obrekovali, češ, da se hočejo s Slovenci zvezati. Vsled tega so koroščaki psovali in legali zoper nas, da je bilo grdo. Imeli so tudi slovenskih Judežev na svoji strani. Eden izmed teh je nesramno brbral: „Diese windischen Kaneillen muss man hinausbeissen“ ter je tako prav debelo pljunil v lastno skledo in ogrdil svojo gnezdo. Zmagali so pa vkljub temu le v 3. in 2. razredu, v 1. pa propali. Smešno je pa bilo, kako so se zaničevanih Slovencev bali. Ti imajo pa v 1. razredu samo kakih 130 gotovih glasov, v 2. 40 in v 3. okolo 130. Ko bi se bili udoležili v 3. in 2. razredu, bi marsikateri propal, ki sedaj sedi v mestnem zastopu. Kdo bo župan? To ugibajo vsi. Govorijo pa, da g. Bitterl, ali dr. Schmiderer ali dr. Duchatsch. — Z mostom imamo veliko težav, ker je voziti časih skoraj ves den prepovedano. Delo napreduje prav počasno. —

V čitalnici sta še g. Rudolf, odvetniški koncipient, o „delu“ in g. profesor Majeiger o divjem moži govorila, obadva prav zanimivo in poučljivo. Bodi jima prisrčna zahvala izrečena za ves trud! Oběni zbor obhaja čitalnica letos, dne 31. decembra.

Iz Celja. (Lisjakom in judežem). Dolžni smo tedaj svoj materni jezik ljubiti in gojiti, ovači smo izdajalci, za ktere zemlja še prostora imeti ne bi smela. Te besede se najdejo črno na belem tiskane v „Celjskem lisjaku“. Dolgo nisem mogel očem verjeti in moja vsa pamet je kar ostrmela nad nesramnostjo, s katero ta listič po sveti lazi. Poznamo marsikatero lepo cvetlico, katera je pa le v roki izvedenega zdravnika dober pripomoček zoper smrtno bolezen, rabljena pa od mazačev tudi v malej meri smrtno nevarna. Kdo se zbira krog „lisjaka“? Morda pošteni Nemci, kateri nam iz srca vse dobro želijo, kakor mi njim? Ali Slovenci, vneti za narod in domovino svojo? Oboje ne? Okoli ognjišča, na katerem se neprenehoma neti narodni boj, morejo se zbirati le izdajalci — judeži. So ti patroni res tako abotni in mislijo, da mi ne bomo čutili zanjke, katero nam rahlo krog vratu stiskajo, da ne bomo zapazili volka v ovčji obleki, kateri pa s slonovimi nogami po nas peha in tepta? Kdo so neki ti ljudje? Večinoma so rojeni Slovenci. Nekdaj pošiljali so jih priprosti stariši v šolo da bi „postali gospodje“. To so sicer postali, za zahvalo se pa zdaj svojega naroda sramujejo, ga zaničujejo in psujejo. Naši duhovniki, dohtarji, učitelji in uradniki, sploh vsi pošteni Slovenci so v njihovih očeh hudodelniki. Pregarjajo in sovražijo jih kot kakšno roparsko žival! In zakaj! Samo za to, ker ti očitno povejo: „nas so rodile slovenske matere, kojih se mi ne sramujemo; mi ljubimo jezik, kterege so nas učile, mi ljubimo narod svoj, ter ga branimo pred vašimi hudobnimi napadi, nikoli nečemo biti izdajalci“ — toraj za to, ker to storijo, kar „lisjak“ tirja! Da, manj ko kateri taji, da po njegovih žilah teče slovenska kri, gorkeje ko mu sree ogreva ljubezen za lastno ljudstvo, hujše ga ti judeži črtijo. Le pogledjte, kako nam naše zveste sinove porivajo po tujem svetu, kako jim lepo plačujejo ljubezen do naroda! Da pa nesramnost še bolj razkrijejo, so začeli sredi nas za naše otroke staviti take šole, v kterih se bodo otroci lastno svojo kri zaničevati učili. Mar to ni res? Vsmiljenja in omilovanja vredni so tisti stariši, kateri se jim vsedajo na limanice. S slovenskimi Korošci so tako ravnali. Zabijali so in njim še zabijajo nemščino v glavo — in kje sta vspeh in hvalisani blagor? Idi gledat nekdašnje brate; znajo sicer za silo nemško lomiti, to je pa tudi vse, in jih revščina je še mnogo večja kakor naša. Tu judeži niso druga dosegli, kakor uničili nekdaž prebrisani narod — in to je zadosti,

ker več ne zahtevajo. Tako hočejo zdaj z nami storiti. Ko bi jim bil res naš blagor mar, postavili bi kmetijske in obrtnijske šole za odrastlo mladež, pa ne ponemčevalnice za majhne otroke. Značajne slovenske može, ki se toliko trudijo in toliko žrtvujejo za narod in njegov blagor, bi ne preganjali tako sovražno, ter jih podili po svetu. Mi dobro vemo, da vsi Nemci gospodje niso, ampak da so nemški kmetje tudi na svetu. Toraj le nemško govoriti, družega pa ničesar znati, s tem smrti za lakoto ne uideemo. Mi se hočemo učiti koristnih in potrebnih naukov po moči veliko, nemškega jezika pa prostovoljno, kolikor se nam bo samim dopadlo. Vjolic, s katerimi ste vi strupene kače ovili, od vas ne maramo. Veste kaj? Privihrali so Turki nekđaj nad Slovence, ter z ognjem in mečem grozno gospodarili med njimi, pridivjali drugi narodi, ter mlatili po naših pradedih, pa vendar so ti prestali vse in vzdržali se skozi več kot tisoč let v teh krajih vkljub vsem viharjem do današnjega dne. Tako je bila in je še božja volja. Ni še nam zvestim Slovincem odbila smrtna ura, kajti mi ljubimo iz celega srca in gojimo svoj materni jezik, in ker nismo izdajalci, ima zemlja še mnogo prostora za nas. Vi ste se po lastnem izreku kot izdajalci pred celim svetom sami obsodili.

J—l.

Od sv. Lovrenca v puščavi. (Celjski lisjak, novoletni godci, svečniški pevci.) Veliko veselje in sreča bi bila za slovenske kmete, ko bi se jim „Slov. Gospodar“ tako vsiljeval kakor celjski lisjak. Jaz sem naročnik „Slov. Gospodarja“, celjskega lisjaka pa ne, pa mi lisjak ravno tako gotovo pride v roke, kakor „Slov. Gospodar“, akoravno ne maram za njega. Ni sicer na mojo adresu, pa se mi ta nepovabljeni gost zmirom na dom pritepe in me nadleguje. Ker me je pa sram, da bi ga k mojemu za narodnost podučljivemu listu „Slov. Gospodarja“ priložil, mora zmirom tisto pot nazaj iti, od koder je prišel. (Dobro, izvrstno! Tako dela značajan, slovensk kmet. Ured.) Pri nas kmete vže vse sorte skrbi in plačila vkljub slabim časom nadlegujejo, zdaj pridejo veseli božični in novoletni prazniki, kojih se za dušni blagor in za počitek z davna veselimo, pa pride zopet nadlegovanje na vrsto, namreč novoletni godci, koji so pri nas jako predrzni. Se jih naišee po 6—9 mož, da napravijo kompanijo, in ti gredo dva tedna od kmeta do kmeta; edni pa uže drugi pridejo, akoravno jih kmeti črtijo in celo naganjajo, pa jih še vse krati odpraviti ne morejo; hočejo imeti tolkle, kruha, denarjev in na vrh še obed, večerjo ali celo prenočitev in če jih vprašamo od kod da so doma, odgovorijo od Kisle vode, od Sladke gore, iz Loč, iz Šmarije itd. — Zđaj po sv. trih kraljih pa pridejo svečniški pevci iz okolice Ptujске, od

sv. Urbana pri Ptuij, od sv. Trojice, od sv. Križa itd. po dva, trije ali štirje fanti v tovaršiji; ti se klatijo celi pust in akoravno jih letos napodimo, drugo leto so zopet tu! Bi hotelo c. k. okrajno glavarstvo kaj storiti, ali naši vrli slovenski poslanci to reč v delo vzeti, da bi se temu konec storil. Če bi se pa ta stara nepotrebna navada ne dala drugače odpraviti, da bi moglo pri starem ostati, bi pa naj vsaki godci in pevci tam ostali, kder so doma, in kder jih ljudje poznajo, menimo da bi najboljše bilo. Če se beračem in siromakom prepeveduje iz svoje fare ali srenje v drugo iti, ki iz slabosti in iz starosti z molekom v roki moleč dar prosijo, zakaj pa bi ovi močni in mladi ljudje smeli beračiti? F. P.

Iz mahrenberške okolice. (Glasovi o celjskem lisjaku.) Slovenci poslušajte, kaj pravi neki posestnik na visokem Radlu, ki je tudi srenjsk predstojnik, o celjskem lisjaku: Pravi „to je tako hudoben list, da ga noben pošten krščanski oča ne sme pustiti svojim še ne zapeljanim otrokom brati, ker tako grdo imenuje duhovne „umazance“ in če otroci tako sodrgo srebljejo, zgubijo spoštovanje do svojih dušnih pastirjev in ni mogoče jih več na potu čednosti ohraniti. Taka „berdiga“, ki črez cerkev in nje služabnike tako grdo „kolobajsa“ ni vredna črez pošten krščanski prag stopiti. Le eno stran sem te sodrge prebral, pa sem jo kar smuknil na kraj kamor sliši: da je ne bi nedolžni otroci v roke dobili.“ Tako govori o tej žlorbi, ki se v celjskem lisjaku nahaja, pošten slovenski srenjski predstojnik. In vlil je lisjaku petroleja na rep in ga zapodil celo švepastega iz svoje gošče, kder je lisico iskal v njegovo staro smrdljivo ljuknjo, kder si naj odpočine od hude hripe. Lisjakovemu krmitelju pa svetujemo, ako hoče Mahrenbržane slovensko brati naučiti, naj se varuje zoper služabnike cerkve in kar je božjega tako kolobaj sati. S tem celo nemški mahrenberški pošteni tržani niso zadovoljni in pravijo: „wir wissen nicht, wer uns dieses Blatt zuschickt, es ist wahrlich schlecht, (mi ne vemo, kdo nam ta list pošilja, ki je v resnici hudoben.)

Iz Vojnika. (Pogreb prečast. gosp. duh. svetovalca in zlatomešnika Matevža Laha.) Neumorno delavnega starčeka je smrt skoraj od altarja prenesla v grob: v adventu so pomagali slednji den spovedovati, v četrtek so še peli mrtvaško mešo in libera, dasi jih je vže sapa dušila, v petek popoludne so izdahnili vsled naduhe svojo blago dušo. Nebrojna množica ljudij raznih stanov iz vseh bližnjih far je spremljala v nedeljo po večernicah truplo rajnega, toliko ljubljenega duhovnega očeta k grobu, 22 mešnikov, med njimi 2 prečast. gg. jubilanta in viteza Franc-Jožefo-

vega reda, mu je pevalo mrtvašnico in marsikomu se solza vtrnola po licu, ko je začel govornik č. g. župnik J. Voh primerjati sedanja žalostno procesijo z ono sijajno, ki se je prav po tej poti gibala pred 2 letoma, ko so rajni gospod obhajali svojo zlato mešo. Služili so 45 let kot kaplan in župnik, počivali so zdaj na videž 7 let, kajti pri občutljivem pomanjkanji duhovnih močij, so se vsi sosedni gospodje zatekali k staremu župniku v Vojnik, kedar je bilo treba kake pomoči, ter so tudi vedno našli. Tako jih je zdaj Gospod poklical v 52. duhovniškem in 78. naturnem letu k sebi, da jim da tamkaj plačilo. Bili so rajni prav blagega srea zlasti mlajšim duhovnikom pravi oča. — Ni čuda, da so se vsi njegovi prijatelji trudili, mu zadnjo pot dobro posoditi. — Na trugi je ležalo 12 krasnih in dragih vencev, ktere so darovale gospe domače fare, in Celjski dijaki so prišli k žalostni slovesnosti, da mu zapojejo 2 nagrobnici. Tako zdaj počivaj v miru — dokler se zopet ne vidimo. — Umrljivo mora obleči neumrljivost!

Iz Dravskega pobežja. (Pekerčanom.) Pokregali so nekega dneva učitelj učenca v šoli zaradi nja malomarnosti. In veste kaj je deček odgovoril. „Če me bojo kregali, bom pa v Pekersko šolo šel; tam bom dobil zastonj bukve, obleko in vse drugo, česar potrebujem“. — Glejte prebrisanega dečka, kako se je odrezal! Vse je povedal; ali nekaj je pozabil povedati; namreč da se ondi tudi ne bo nič naučil. Ste čuli Pekerčani, kako srečni ste? Že to je kaj vredno, da vaše ime tako daleč okrog slovi. Vse imate, česar vam srce poželi, nemčurskega učitelja, v kratkem bote imeli njemu enake otroke. Le eno vam še manjka. Nimate namreč cerkve in mešnika. Pa tudi tukaj se vam sreča smeji. Čuje se, da bote cerkev postavili in mešnika iz „Wiena“ (Dunaja) dobili, ki bo vašo deco krščanski nauk učil. — Kdo vam bo pa cerkev blagoslovil; li menda vaš Dunajski „Voter“ Reiser? in koga bote dobili za mešnika? li menda njegovega sina ali kakega luteranskega pastora? Kdor maternega jezika ne spoštuje, ni vreden, da je slovenske zemlje sin; kdor svoj narod zaničuje, mu tudi za vero veliko ni; nemčurstvo in brezvera sta si navadno brat in sestra. — Zapomnite si vsi nemčurji, izdajavci lepe Slovenije — to!

Iz radgonske okolice. (Preklic Mihaličeve prošnje.) Jaz, Anton Rožman, županov namestnik, in Jožef Ferš, občni odbornik, protestujeva in prekličeva svoj dopis. Ker sva od meščanov zapeljana v nevednosti podpisala zoper slovensko prošnjo. Toraj prosiva midva in vsi spodaj podpisani posestniki, za enakopravnost slovenskega jezika v uradih in šolah na Slovenskem. Hočemo slovenski jezik v srednjih in ljudskih šolah pa tudi v

sodnijah in nadsodnijo v Ljubljani. V Policah, 17. dec. 1882. Anton Rožman, Jož. Ferš, Jakob Kovačič, Janez Kernek, Jož. Kovačič, Gregor Rožman, Jurij Črnko, Fr. Kovačič, Franc Rožman, Janez Pelcelj.

Iz celjske okolice. („Celjski lisjak“) naznanja, da se bo celjska mestna ljudska šola tako napravila, da bojo zamogli prvi razred obiskovati tudi otroci, ki ne znajo nemškega jezika. Lisjak pravi, da bo to v prid celjske okolici. Mi pa menimo, da bo to strup celjske okolici, če bojo kmetski otroci obiskovali šolo, ki bo v prvem razredu na pol slovenska, v drugih razredih pa nemška. Ti vbogi otroci naslednjič ne bojo razumeli ne nemščine ne slovenščine. Tako nam hoče lisjak polagoma ponemčiti naše ljudstvo. In da bi lože v svojo nemčursko gnjezdo vlovil slovensko deco, se ima po lisjakovih besedah v Celji napraviti društvo, ktero bo ubožnim kmetiskim otrokom dajalo jesti ob poldne. Za skledo leče naj bi prodalo naše slovensko ljudstvo pravico prvo-rojenstva?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar ostanejo s svojo rodbino čez praznike v Budimpešti. Budimski grad kaže se pretesen in cesar ga dajo prezidati in povečati. — Državni zbor je letošnje delo srečno završil ter obrtnijsko postavo ubogim menjšim obrtnikom v smislu konservativne politike popravil; liberalci so se branili in zagovarjali Judom in denarnim mogotcem koristno, celemu krščanskemu ljudstvu pa pogubno svobodo obrtnijsko. Ali zastonj so kljubovali, večina je bila zoper nje, nekateri so celo s konservativci glasovali n. p. mariborski dr. Schimderer, celjski dr. Foregger pa je strahopetno iz zbornice med glasovanjem pobegnil. To mu bodo volilci uže pomnili. Slovenski poslanec dr. Poklukar pa je se v interpelaciji do naučnega ministra pritožil, zakaj trpi, da na Koroškem k slovenske deci postavljajo učiteljev, ki ne znajo nič slovenski. Sploh pa so slovenski in česki poslanci nezadovoljni z ministrom Konradom in ga strežejo odpraviti. V gosposkej zbornici so tudi konservativci sedaj večino dosegli in uže šolski odbor izvolili, ki bode precej po novem letu nasvetoval sprejeti toliko potrebnih polajšeb šolskih bremen. Sploh po malem obrača se vse na bolje, to pa s pomočjo narodnih in konservativnih poslancev. Sredi januarja 1883 začnejo zopet zborovati. Tedaj bode mo Slovenci zahtevali slovenskih ravnateljev, profesorjev in paralelk v Celji, Ptujih in v Mariboru, pa slovenski učni jezik v učiteljši mariborskem. Za Tirolce vsled povodnji oškodovane bode država dala 4 milijone v podporo Koroščem pa 150.000 fl. — Magjari so osupneni;

zaradi narodne zavesti, ki pri Rumunih napreduje; ti silijo uže sedaj v županske službe. Rumune so Magjari do sedaj tako zatirovali, kakor Srbe, Hrvate, prekmurske Slovence in uboge Slovake. Pa vedno to ne bode trpelo.

Vnanje države: Rusi stavijo železnice, pomnožujejo artilerijo, delajo šance okolo mest, to pa iznemirja posebno nemške in magjarske liste. — Pravijo, da vse to meri na bližnjo vojsko. — Nemški cesar stari Viljelm se je prehladil in boleha. — Danska država porabi drugo leto 74 milijonov kron za vojaške potrebe. — Francozki republikanec Gambetta je nevarno zbolel; otok Madagaskar pograbijo Francozi bržčas ves, Angležem pa Egipta nečejo prepustiti meni nič tebi nič. — Angleški minister Gladstone je obhajal 50letnico svojega javnega delovanja ter ob enem odložil težavni posel finančnega ministra. On je sedaj samo ministerski predsednik; pozval pa je v ministerstvo lorda Derbyja, ki sluje kot prijatelj Francozom in neprijatelj Nemcem. Bismark je toraj malo nevoljen, da je Derby postal minister. — Papež in ruski minister Giers sta se toliko porazumela, da ruska vlada saj največje krivice zoper katoličane odpravi. — V Belgradu so pred 15 leti ubitemu knezu Mihajlu postavili spomenik in ga te dni slovesno razkrili. — Bolgari v Rumeliji so turškemu sultanu davka v znešku 3 milijonov dolžni. Z dobra mu plačati nečejo, s huda pa se ne upa sultan iti terjat, zaradi strahu pred Rusi. — Sueški kanal nameravajo širji skopati. in nekoliko proč od njega drugi kanal napraviti, po enem bi ladije doli po drugem na gori jadrane; sedaj se pogosto v kanalu srečavajo in druga drugej napotkov delajo. Arabi-pašo odpeljuje te dni na otok Ceylon v prognanstvo. — Kitajci so Tonkin zopet zapustili. Ustrašili so se Francozov.

Za poduk in kratek čas.

Zadar.

II. Neka nedopovedljiva groza te spreha, ko prvokrat gledaš to morje, kako počiva samotno in pusto kakti nedozirno zrcalo, nepoznano in skrivnosti polno v svojej grozni globočini.

Pa kadar se val na val v lepih okroglastih rižah vzdiguje in ponižuje, ali se silno valovje gromeče sem in tje ziblje, takrat prikazuje samotni element neko posebno čarobnost. Kako spreminjanje svitlobe in teme, mira in nemira, barv zelenih in modrih, črnih in rujavskastih!

In če vihar pretepa valove, da se pené in visoko gromadijo — kakšen pogled! In če

burja utihne, solnce za morje utone, in na nočno nebo žareče zvezdice primigljajo, ki odsevajo v tihem morji, kako mična in k radosti vabljava je ta podoba! Morje je lepo v gromu svoje jeze in v tišini mirne noči.

Zjutra, ko se vzdiga plameneče solnce izza morskih gor in ko pleše trepetajoča luč po morski vršini — kako divna prikazen! Pesniki so opevali, slikarji slikali to čudežno morje, a le slab odsev ponuja pesnikovo pero in slikarjev čopič od njegove nedosegljive kratesote, jegove nedomišljive divote. Čudno je padanje in naraščanje morja, to žilobitje jegovo. Kakor se solnčnice obračajo proti solncu in stoje pod uplivom meseca, tako se vzdiga slehernega dne tudi morje dvakrat proti tema vladarjema neba.

Tudi v notranjem križajo mogočni toki, ki so večji od največjih potokov na suhem, morje v raznih črtah. To uzroči različnost solne tvarine in sukanje zemlje. Učeni trdé da tečeta redno vštrit družega v nasprotnem teku dva potoka, od katerih je eden mrzel, drugi topel, eden bogateji na soli, drugi siromašnej, eden hitreji, drugi počasnej.

V Atlanskem oceanu teče bojda mrzla voda od pola k ekvatorju. topla od ekvatorja k polu, pa ne, da bi se zmešale. Brez te neprenehljive spremembe notranje vode bi se morje na posamnih krajih prepreglo s soljo, da bi vse okužilo.

Pretaka se torej voda po vseh krajih morja, kakor se pretaka človeška krv od srca do udov in od udov do srca

Niso li po tem takem resnične besede psalmove: „Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. Elevaverunt flumina vocem suam, elevaverunt fluctus vocem suam.“

Čudno je vzdigovanje morja, čuden je na višini Gospod! Potoci povzdigujejo svoj hvalni glas; povzdigajo ga skrivnostni valovi!“

Pustivši za hrbtom otoke Morter, Inoronato, Vrgado in celi gaj zelenih otočičev prijadrali smo do zaliva Zadarskega, kterege opasujejo ostrovi Pasma, Uljan, Lunga in drugi. Ulegel se je še bil gost mrak od neba na zemljo, ko smo hiteli mimo starega Zadra, nekdanje stolnice hrvatskih kraljev. Polagoma se je sukala Malta v luko Zadarsko, v katerej se je fotografiral po večernih lučicah in polnej luni lepo razsvetljeni Zadar.

Bilo je po sedmej uri, ko so vrgli mornarji v globino težke mačke, ki so se brzo zarili in zagrizli v dno ter priklenili parnik v zalivu.

Zadar (ital. Zara, lat. Jadera) z 8000 prebivalci, edno naj starejših Dalmatinskih mest. nekdanj močna v beneškem zlogu zidana trdnjava, od leta 1873 pak opuščena, ima precej ravne in gladke ali prav tesne ulice, kam-

nate pa ne ometane hiše, ki se vsled tega dozdevajo tujcem nesnažne, zaprašene in zastarele. Sploh se puščajo po Dalmaciji in Istriji poslopja brez ometa, da se zabrani premočen, neprijeten, očem škodljiv odsev od bližnega morja. Zadar je v obče lepo mesto, in mora tudi biti, vsaj je glavno mesto Dalmatinskega kraljestva, je sedež deželnega zbora (obstoječega iz 43 poslancev), kat. nadškofa in grškega škofa.

Stolna cerkva sv. Anastazije v romanskem zlogu okolo l. 1200 zidana po Henriku Dandolu, ima umetno izdelane, marmornate altarje, dragocene slike od slovitih slikarjev kakor Palme, Tintoretija. Cerkva sv. Simeona preroka hrani tega svetnika svete ostanke, prinesene l. 1270 iz Jeruzalema v Zadar, v krasni srebrni škrinjici, oskrbljeni po kraljici Elizabeti, ženi Ludovika Velikega, Ogerskega kralja. Srebrna oprava ceni neki okolo 45.000 fl. Pogleda vredna so tudi dvojna mestna vrata: porta marittima, katere oboki so ostanki rimskega slavoloka; ter porta terra ferma mojstersko delo beneškega stavbarstva.

Mestna okolica je prav prijetna in ponuja čarobne razglede na bližne otoke, na daljno morje, na Velebit in druge hribe Dalmatinske. Raz griča sv. Mihela vidiš celo v sosedno Italijo, v prelepo mesto Ankono.

Smešnica 51. Jezičen gost vpraša gostilničarja: je li res, da ste iz Loč dobili telegram? Gostilničar odvrne: nisem dobil. pa to vem, da imajo ženske hitrejša, kakor je telegram.

F. N.

Razne stvari.

(Gg. volilcem celjskega volilnega okraja) si usojam naznanjati, da bom pri shodu „Slovenskega društva“ v Celji na sv. Štefana dan poročal o delovanju državnega zbora, ter jih uljudno vabim, naj pridejo v obilnem številu.

Dr. J. Vošnjak,
državni poslanec.

(Slovenskih prošenj) je do sedaj državnemu zboru predloženih 500, od teh 180 iz Kranjskega, 61 iz Goriškega in Primorja, 5 iz Koroškega in iz Štajerskega 254. Slava, živeli Slovenci!

(Svitli cesar) so darovali 300 fl. za zidanje šole v Pernicah.

(Hvala in slava) vrlim možem v Policah, ki so preklicali zguljufano nemško prošnjo!

(Mariborska čitalnica) obhaja v nedeljo 31. dec. t. l. ob 3. uri popoldne svoj občni zbor. Dnevni red: 1. nagovor predsednikov, 2. poročilo blagajnikovo, 3. volitev novega odbora, 4. razni predlogi.

(Sevniška slov. posojilnica) je z odlokom c. k. okrožne sodnije celjske od 21. nov. 1882 št. 4950 dovoljena in registrirana.

Vodstvo so prevzeli gospodje: Franc Lenček, predsednik, Fr. Kovačič, kasir, Ludvik Smolej, kontrolor, Ant. Šibal, Vinko Medic in Fr. Novak, odborniki. Čestitamo!

(Slov. društvo) obhaja na sv. Štefanovo ob 3. uri popoldne v dvorani celjske čitalnice svoj II. občni zbor. Najprvle poroča g. dr. Vošnjak o svojem delovanju v državnem zboru. Potem se vršijo govori in nasveti raznih društvenikov. Slovenski možje celjski in okolice itd. se vabijo k obilnej udeležitvi!

(V št. Ilji) v Slov. goricah se pri kovači g. Bregu našli pod klopjo navrženo 1letno dete z lističem, da je mu ime Henrik. Odkod da je, to še ni znano

(Srenjskih volitev) se možje v mahrenberškem okraji slabo udeležujejo, časih pri-deta kar samo dva, da toraj voliti ni mogoče. To ni prav.

(V Lipoglavu) pri Ločah je pogorela hiša J. Detičekova; mož in žena sta hudo opečena, krava in 2 svinji ste zgorele. Posestnik ni bil zavarovan. Zlobna roka je baje hišo užgala.

(Ljubljanski Zvon) ima v XII zvezku: Vaška lipa. Malo življenje, Izza mladih let, Glas vetrov, Bosenski grobovi, Zakaj? Bajke in povesti o Gorjancih, Angelj ljubezni, Oddihljaji, Kuzovci, Pri Sotli, Nekoliko o kranjskih jezerih, o starosti človeškega rodu, Pogreta mladost, Andrej Einspieler, Venerino prehajanje mimo solnea, Nova česka opera, Josipina Kwiatkowska, Star srbsko-cirilsk rokopis, Slovenski glasnik, Matica slovenska. List stane 4 fl. 60 kr. za celo leto, 2 fl. 30 kr. za pol leta in 1 fl. 15 kr. za četrt leta.

(Ptujski liberalci) Mihelič, Breznigg in Pisk so grdo propali pri volitvah v mestni zastop. Slovenci so se zvezali s poštenimi Nemci in vrgli rogovileže.

(Okrajnih doklad) plačujejo Slovenci v ptujskem okraji $\frac{5}{6}$, a Nemci v Ptuj samo $\frac{1}{6}$. Zato je prav, da imajo Slovenci v zastopu tudi prvo besedo.

(Ptujski pijonirji) vračajo se uže iz Koroškega nazaj v Ptuj.

(V Mozirje) bo 26. t. m. ob 3. popoldan občni zbor Savinjskega sokola in zvečer veselica z 2 igrama in plesom.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. Kolar 10 gl. (ust. in letn. dpl.), Jeriša 4 gl., Klavžer 3 gl., Lempel, Meško Al., Kalin Fr., Sinko po 2 gl., Dr. Mlakar, Zabukošek, Kapus in Dekortl po 1 gl.

Loterijne številke:

V Gradci 16. dec. 1882:	20, 26, 37, 84, 1.
Na Dunaji „ „	6, 42, 41, 28, 54.
Temesvar „ „	29, 76, 50, 19, 81.

Prihodnje srečkanje: 30. decembra 1882.

2-3

Naznanilo.

Dr. Janez Menzinger, poprej advokat v Kranji se je 1. decembra 1882 preselil na Kerško (Gurkfeld) na Dolenjskem.

Podkovske šole v Gradci začetek.

S početkom leta 1883 odprejo v Gradci (Friedrichgasse, šte. 5. okraj Jakomini) novo podkovsko šolo z živinsko bolnišnico vred.

Podkavalo se bode nepretrgano naprej, kakor do sedaj. V živinsko bolnišnico sprejemajo proti plači bolene živali v opazovanje in zdravljenje. Svinje in perjad se sprejema le izredno in ne vsakšna žival. Plačuje se pa za opazovanje, krmljenje, oskrbovanje, in postrežbo, za živinozdravnika, zdravila, obvezke, operacije od dne

1. za konja ali goved 1 fl. — kr.
2. za žrebe ali tele pod 1 letom . . — „ 50 „
3. za manjše živali, svinje, ovce, koze, pse, mačke, opice (ofe) itd. . . — „ 40 „

Vrhu tega smejo se živali donašati, da se ubijejo, ali operirajo, n. pr. da se kopijo, ušesa in rep prirežejo. Več povedó pravila ali štati živinske bolnišnice, kar se daje vsem dotičnikom na znanje z dostavkom, da se bode vsem željam točno in zvesto ustrezalo.

V Gradci dne 1. decembra 1882.

Ravnateljstvo.

Za Božične praznike

prodajam naslednjo robo z zlatom
iz c. k. zlatov pravo pozlačeno,
da od pravega zlata ni moči razločevati

veržice za gospode	— — —	3 fl. 50 kr.
„ „ gospe	— — —	4 „ — „
gumbice za gospode	— — —	1 „ 80 „
„ „ gospe	— — —	2 „ 20 „

- Cele garniture broš in par uhanov
po najnovejši modi — — — 3 „ 50 „
- Bracelete — — — — — 3 „ — „
- Prstani iz pravega 14karatnega zlata po 7, 9,
11 do 25 fl.

- Prstani iz pravega 6karatnega zlata po 4, 6,
8 do 12 fl.

Prstani imajo dimante iz Sumatre tako brušene,
da jih od pravih ni lahko ločiti.
Kolik da naj bo prstan, se naj naznani z do-
poslanim papirnim izrezkom.

Pošilja se proti poštnemu povzetju. Na pošne nakaznice
pa franco!

Garantujem do 5 let.

Gustav Schack,

Erstes Export-Versandt-Geschäft
Prag — Weinberg.

3-4

2-2

Oznanilo.

Razpisane so 3 deželne štipendije, vsaka po 146 fl. in 5 vsaka po 73 fl. za učence v deželnej sadje- in vinorejskej šoli za bližnje šolsko leto. Več v „Slov. Gosp.“ šte. 48.

Istrijansko vino.

J. C. Juvančič v Ljubljani

zaloga črnega vina Istrijskega priporoča:
Refoško 25 fl., Teran 20 fl. hektoliter.

Ovo vino priporoča se posebno letošnja kislina za izboljšati in rudeče barvati. Letošnje istersko vino je izvrstno. 1-5

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller
v Mariboru, Viktringhofgasse.

2-4

Harmonična zvonila

z jarmi vred proti poroštvu, da so dobro vglasbena in iz najfinišne robe.

Zvončke za na steno, zvončke za službo v cerkvi, za 3, 4, 5 glasov po 6, 8, 10 fl. eden. Dalje:

Cerkvene svetilnike

lustre, svetilnice, svetilnike za na steno, kanontablice, masivne iz zmesi zlatu podobne po izvrstno okusnih modelih lite, ki se krasno svetijo, kakor bi zlate bile, in so trpežne za več kakor 100 let, solidno delane in jih po nizkej ceni priporočuje

Albert Samassa

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in
gasilnega orodja

v Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franco.